

Vanhemmuuden tunnustaminen äitiysneuvolassa ennen lapsen syntymää

MITÄ TARKOITTA?

Vanhemmuuden tunnustaminen raskauden aikana

Lapsen äiti on se, joka on synnyttänyt lapsen. Jos lapsi on syntynyt synnyttäneen äidin ja tämän aviomiehen avioliiton aikana, aviomies on lapsen isä.

Kun synnyttävä äiti ei ole avioliitossa miehen kanssa, toinen vanhemmuus on tunnustettava ja vahvistettava erikseen. Isyys tai toinen äitiys voidaan vahvistaa joko tunnustamisen perusteella Digi- ja väestötietovirastossa (DVV) tai tarvittaessa kanneteitse tuomioistuimessa.

Lapselle voidaan vahvistaa toinen äiti, kun lapsi on syntynyt hedelmöityshoidon tuloksena ja toinen äiti yhteisymmärryksessä synnyttäneen äidin kanssa antoi suostumuksen hedelmöityshoitoon. Äitiyttä ei kuitenkaan voida vahvistaa, jos siittiöiden luovuttaja on suostunut siihen, että hänet voidaan vahvistaa hoidon tuloksena syntyneen lapsen isäksi.

Vanhemmuus voidaan tunnustaa jo raskausaikana sen hyvinvointialueen äitiysneuvolassa, jossa perheelle on annettu raskaudenaikaisia neuvolapalveluita. Tunnustamisen voi vastaanottaa myös lastenvalvoja sillä hyvinvointialueella, jonka alueella synnyttävällä äidillä on kotikunta, jos tämä esittää todistuksen raskaudesta.

DVV vahvistaa vanhemmuuden lapsen syntymän jälkeen, jos vanhemmuus on tunnustettu ennen lapsen syntymää eikä ole aihetta epäillä, ettei henkilö ole lapsen toinen vanhempi. Jos vanhemmuus tunnustetaan ennen lapsen syntymää, myös tunnustajasta tulee lapsen huoltaja, kun vanhemmuus on vahvistettu.

Terveystarkastajan/kättilön on kieltäydyttävä ottamasta vastaan tunnustamista, jos:

- synnyttävä äiti vastustaa tunnustamista (vastustamis- ja hyväksymisoikeus on myös alaikäisellä äidillä).
- tunnustajan tai synnyttävän äidin henkilöllisyyttä ei ole luotettavasti selvitetty (henkilöllä ei ole mitään hyväksyttävistä henkilöllisyysasiakirjoista).
- on syytä epäillä, ettei tunnustajaa voida vahvistaa lapsen isäksi tai äidiksi.
- on syytä epäillä, että synnyttävä äiti tai tunnustaja ei mielentilansa, kielivaikeuksien tai muun synyn vuoksi kykene ymmärtämään tunnustamisen merkitystä.

Vanhemmuuden tunnustaminen osana terveystarkastusohjelmaa

- Ensimmäisellä neuvolakäynnillä on informoitu vanhemmuuden tunnustamisen mahdollisuudesta perhetietoja selvittäessä.
- Vanhemmuuden tunnustamishalukkuutta on tiedusteltu esimerkiksi raskausviikoilla 22–24.
- **Vanhemmuuden tunnustaminen vastaanotetaan yleensä raskausviikoilla 30–32.**
  - o Molemmat vanhemmat ovat paikalla ja varmistutaan siitä, että esteitä tunnustamisen vastaanottamiselle ei ole.
  - o Täytetään **Lapsen syntymää edeltävä vanhemmuuden tunnustamisasiakirja** (VSAK-01*) DVV:n VanhemmuusWeb-ilmoitusjärjestelmässä toimimalla järjestelmän antamien ohjeiden mukaisesti (lue lisää: dvv.fi/ennakkotunnustamisen-ilmoittaminen, VanhemmuusWeb: vanhemmuus.dvv.fi).
  - o Tunnustamisen vastaanottamisesta tehdään merkintä molempien potilaskertomukseen.
  - o Toimenpidekoodi kirjataan synnyttävän äidin potilaskertomukseen.

MILLOIN TOTEUTUU ÄITIYS- NEUVOLASSA?

Terveydenhoitaja/kätilö kirjaa vanhemmuuden tunnustamisen potilastietojärjestelmään

Tunnustamiseen liittyy kolme kirjattavaa käyntiä:

- Ensimmäisellä neuvolakäynnillä informoidaan vanhemmuuden tunnustamisen mahdollisuudesta perhetietoja selvittäessä.
- Vanhemmuuden tunnustamishalukkuutta tiedustellaan yleensä raskausviikoilla 22–24.
- Vanhemmuuden tunnustaminen vastaanotetaan yleensä raskausviikoilla 30–32.

Kirjaaminen synnyttävän äidin tietoihin

- Toimenpide:
  - o OAA70: isyyden tunnustamisen vastaanottaminen äitiysneuvolassa ennen lapsen syntymää tai
  - o OAA71: äitiyden tunnustamisen vastaanottaminen äitiysneuvolassa ennen lapsen syntymää
- Käyntisyys: ICPC-2: W78 (raskaus) tai W84 (riskiraskaus) tai ICD-10: Z34.0 (normaalin ensiraskauden seuranta), Z34.8 (muun normaaliraskauden seuranta), Z34.9 (määrittämätön normaaliraskauden seuranta) tai Z35.9 (määrittämätön riskiraskauden seuranta).
- Palvelumuoto: Äitiysneuvola, T21
- Yhteystapa: Käynti vastaanotolla, R10
- Kävijäryhmä: Yksilökäynti. HUOM: sekä synnyttävä äiti että vanhemmuuden tunnustaja ovat paikalla tunnustamista vastaanotettaessa
- Toimintayksikkötieto (THL-SOTE-organisaatitieto) esim. Hiekkakummun äitiys- ja lastenneuvola
- Käynnin luonne, terveydenhoito (TH)
- Jatkohoito, esim. SPAT1339 uusi vastaanottoaika

Kirjaaminen vanhemmuuden tunnustajan tietoihin

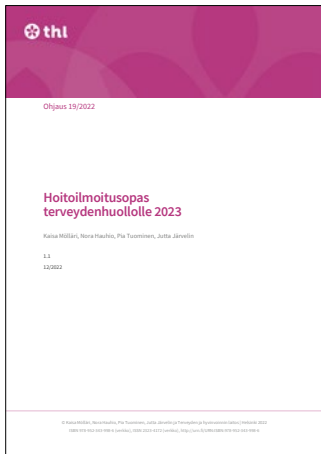
Vanhemmuuden tunnustamiseen liittyvistä käynneistä tehdään merkintä potilaskertomukseen.

- HUOM: toimenpide OAA70 tai OAA71 kirjataan vain kerran ja vain synnyttävän äidin tietoihin. Sitä ei saa kirjata tunnustajan tietoihin.
- Käyntisyys: ICPC-2: A98 (terveyden ylläpito/sairauden ennaltaehkäisy)
- Palvelumuoto: Äitiysneuvola, T21
- Kävijäryhmä: Yksilökäynti

Säädökset taustalla

- Vanhemmuuslaki 775/2022 19 §
- Valtioneuvoston asetus 804/2022 2 §

Lisätietoja

thl.fi/vanhemmuus

Vanhemmuuden selvittämistä koskeva sivusto

* Lapsen syntymää edeltävä vanhemmuuden tunnustamisasiakirja (VSAK-01) on käytettävissä edellä mainitulta sivustolta, jos DVV:n VanhemmuusWeb ei ole käytettävissä.

thl.fi/avohilmo

Hilmo – Terveydenhuollon hoitoilmoitus 2023

thl.fi/lapset

Meille tulee vauva – Opas vauvan odotukseen ja hoitoon

Oppaan kieliversiot

Yhteystiedot

avohilmo@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

www.thl.fi | facebook.com/thl.fi